

Kincs, ami nincs... avagy az elveszett hajó története

Hozzáadta: Tóth Gyula
2007. december 21. Péntek 18:40
Utolsó frissítés 2009. augusztus 25. Kedd 09:49

Nemrég fogtam bele egy amerikai szkóner történetébe, a fűggetlenségi háború idejéből. Gondoltam, történeteket a hajó történetek, hogy immár ne csak szírazföldi, de tengeri ismeretekre is szert tegyek a nevezett időszakról. Kutakodásaim során nem kis meglepetést okozó eredményt olvashatók e cikkben.

Makettem dobozos kivitelűt, s a doboz oldalán a hajó története alatt a következő olvasható: Az Independence nevű amerikai szkóner 1775-ben történelmi harcok a fűggetlenségi háborúban az angolok ellen. Háttér nem volt számára az illetőnek, aki ezt odafirkantotta. Első lépésként tehát természetesen nagy hittel megnyitottam a google oldalát a interneten, majd íjzasan kutakodni kerestem egy 1775-ben történelmi amerikai szkóner utáni, amit Independence-nek hívtak. Hosszas keresgélés eredményeit a következők tudni rájuk: ha leírja azt a hajó szót, hogy schooner, Independence 1775, akkor ezek közül egyszerre legfeljebb tetszőleges kettő lehet igaz. Magyarul: 1.) 1776-ban volt vízben amerikai Independence nevű hajó, ami viszont egy, a szkónerrel nem könnyen összekeverhető szlup volt. 2.) Az amerikai haditengerészet kötelékében az Independence nevű szkóner, de nem 1775-ben történelmi, hanem 1836 és 1838 között az első texasi flottában. 3.) 1775-ben, azaz az amerikai haditengerészet történetében hajnalán a fűggetlenségi történetében a szkóner hajóval, de valahogy egyiket sem Independence-nek.

Ezen a ponton elgondolkodtam kicsit. Vagyis is mi történelmi a kezem között? Ez a hajó nem is létezett? Esetleg megfeleltek rá? Talán a mártírok miatt kevésbé volt hátra, s a történelem vihara kissé lesodorta a lapokról? Néztém utána előzetesen? S ekkor elhatároztam, hogy ha már egyszer történelmi a hajó, belevetem magam kissé rendelkezésre álló, első sorban on-line irodalomba, hogy nyomjára akadjak ennek az áltant kincsnek.

Megkezdődött tehát a hajó azonosítása. Első lépés legfontosabb szempont maga a hajó. Rájönve a hajótestre valószínűleg kevésbé hajózársban járta ember mondaná, hogy ez egy szkóner. A szkóner tehát hallatán valószínűleg mindenkinek az a jól ismert XIX. szd-i, modern hajóalak jut az eszébe, mint amilyen például a hátra "America" versenyszkóner: kecses, hosszú, vaskony, elöl érő keskeny hajótest, mely mentes az orr és a taffelbortól. Tulajdonképpen a kő hátradőlő árbóc és a hosszanti vitorlázat. Ezzel szemben mivel találkozik mi "szkóner" esetében? Szóval, elől a hajótesttel, taffelbortól, a gerinc alakúval és a fűggetlenségi hajó leginkább egy jellegzetes XVII.-XVIII. szd-i sorhajó kicsinyített méretűre emlékeztet. Az árbócok szintén nem jellegzetesen érő hátradőltek, csupán enyhén, valamint még megtalálható egy keresztvitorla is az elől. Ebből és a megadott 1775-és évszámából azt szerettem le, hogy esetünkben egy, még a korábbi századok hajó történelmi hagyományait követő, korai szkónerrel, valamiféle "pre-szkóner"-rel van dolgunk (valójában ezt a történelmi "colonial schooner"-nek nevezték, áprilisban 1763 és 1775 között volt jelen - a szász Tümannak). Mivel ez a hajóalak a XIX. szd.-től már nem jellemző a szkónerre, a hajó alakja és kora megfelelnek egymásnak. A történelmi találatunk, sőt, egyáltalán találatunk-e hasonló hajó az amerikai víz haditörténetben legfeljebb néhány kivétel "sugaró" körében. A vízilás egyszerre, hajónknak akár testvérhajója is lehetne George Washington első hajója, a hátra Hannah 1763-ból, mely az első colonial schooner és megszólalásig hasonló az Independence-re.

Az amerikai hadiflotta történetében eme korai szakaszt hitelesen leíró forrásokat a rendkívül impozáns referenciákat fűlvonultat <http://www.americanrevolution.org> oldalt nevezem meg. A történet 1775-ben kezdődött, egy Hannah nevű hajóval, melyet George Washington vásárolt meg és alakított át 1775-ben. A nagyjából 70 tonnás hajó fegyvereket, valamint érő-tett kőzetet és vitorlázatot kapott, s általában utáni első hajózársát megkezdődött az amerikai haditengerészet (Continental Navy, később US Navy) története. Az első amerikai hajó volt ami az angolok ellen harcolt. A fűggetlenségi háborúban feltehetőleg nem vetette fel a pánt az amerikaiakat, tehát csupán kevésbé száműző és kicsi hajó tudtak fenntartani. Ezek tengeri csatában persze mit sem értek volna az angol flottákkal, de nem is ezt a célt szolgálták. Ezeket a gyorsan manőverező, kevésbé fegyverzett ellátott kőzetű hajókat nem másképp alkalmazták az amerikaiak, mint elfoglalni az angol hajókat és megszerezni az általuk szállított munációt, első sorban a puskaport. Ezt legjobban George Washington első, 1775. szeptember 2-án kelt parancsa illusztrálja, mely a Hannah kapitányának, Nicholson Broughton-nak szól: "Ún, mint az északi Amerikai Egyesült Államok Hadseregének kinevezett Kapitánya utasítatik szolgálatát folytatni a Kontinentális kiadások terhére nemrég felszerelt, fegyverekkel, munáciával és élelemmel ellátott, Beverly-ben állomásozó Hannah nevű szkóneren. Utasítatik továbbá, mint nevezett Szkóner kapitánya, azonnali hatállyal vegye fel a harcot az angol hadsereg (Ministerial Army) szolgálatába tartozó, Bostonba tartó vagy onnan kihajózó bármilyen nemű vitorlás ellen nyílt tengeren vagy másutt, határainkon kívül és belül és utasítatik ezen hajókat elfoglalására és az általuk nevezett Hadsereg számára szállított vagyonok elvitelére."

ahhoz tartozás muná-ció, fegyver és élelem elkobozására. Utasítatik ugyanerre ezenkívül minden olyan esetben, amikor járt oka van feltételezni, hogy egy hajás a cölöket szolgálja." A kicsi hajások tehát nem tengeri csatában győzték le angolokat, hanem inkább elfoglalták a puskaport szállítását angol hajásokat, tevékenységük hozzájárult, egészen hatékonyan. Bár a Hannah március 1775-ig eljutott az időzetul esett a harcoknak, George Washington azonban, látva a sikert, további hajásokat vásárolt. E szerint Washington flottájának gerincét az ögynevezett Massachusetts szónokok alkották, feltehetően a korszakban helyre utalva. Ezek időrendben a Franklin és a Lynch, a Lee és a Warren, valamint a Harrison és a Plym voltak. Emellett birtokolta még a Katy nevű szlupot és a Washington nevű brigantine-t. A további tőlétben még szónokok kerékelt a "csapatba" 1776-ban, a Hancock. Tánykedése mellett még 1775 decemberében egy kongresszusi határozat értelmében megszűlt a tulajdonképpeni első amerikai flotta (Continental Navy), mely kezdetben 4 hajószámlált: 2 fregattot (Alfred és Columbus) és két brigantine-t (Andrea Doria és Cabot). A "flotta" 1776 januárjában további 4 taggal bővült: ezek 2 szlup, a Providence és a Hornet, valamint 2 szónokok, a Wasp és a Fly voltak. Az 1775-és évben tehát tulajdonképpen George Washington magánflottája alkotta az amerikai haditengerészetet, március 1776-tól a Kongresszus által megalakított Continental Navy vált meghatározóvá. További hiteles források után kutatva érdemes elidézni a <http://www.history.navy.mil> oldalon. Az 1775-és flotta összetétele itt pontosan a fent megnevezett 8 hajóra korlátozódik, melyek társa is egybehangzóan van megjelölve (akárcsak a <http://www.schoonerman.com> oldalon). A forrás George Washington magánflottájának nem említi. Az 1776-os évről vonatkozóan azonban már találgathatunk eltéréseket, pl. mind a Washington-t, mind a Hancock-ot fregattként nevezi meg. A hajásoknak részletes leírásait is olvashatjuk, tőlétével egyétt, valószínűleg ebben a korszakban ennek az oldalnak kell hinnünk viszont az biztos, hogy a fogalmak még nem teljesen tisztázódtak. Érdemes megkérni, ugyanebben az évben társuk Independence nevű szlup a flottában, viszont egyértelmű, hogy a szónokot és a szlupot nem keverik a források, hiszen az egyik egyérbocok kis hajó, a másik meg egy kétérbocok, máretben is jellemzően nagyobb társ. Ezen kívül láthatjuk, hogy Independence néven hajó már nem kerékelt a XVIII. században amerikai kőtelészekben. Az oldal további bőséges során is találunk érdekeségeket. Találkozhatunk például a hős Bonhomme Richard-dal, illetve láthatjuk, hogy a flotta társaképpességét megalapozó, 1776-ban a zre bocsított 13, egyenként 32 ágyú fregatt után a századfordulóig igencsak vegyes kőpet fest a flotta bővítése: fregattok és kutterek, szlupok és szónokok, brigantine-ok, valamint 1777-ben még két sebesebb is részét képezte az amerikai flottának!

Visszatérve 1775-re, megállapíthatjuk, hogy kutatásom némiképp zónyára futott. Az biztos, hogy ebben az időszakban az amerikai flotta szűkösnek évében, s a fűggetlenségig háborúban játszott szerepük miatt egyetlen kis vitorlás sem feledett el a történelem, így kimondhatjuk, hogy 1775-ben amerikai kőtelészekben nem bocsították a zre Independence nevű szónokot. Jelenleg azon az állásponton vagyok, hogy a kit győrtésnek reklámcéljai fűzűtek csupán az évszám és a név választásához. 1775, mint a US Navy szűkösnek éve és az Independence (Fűggetlenség) név, mely evidensen adódik. Lehetséges volna, hogy George Washington 1775-ben a zre bocsított szónokflottájának egyik tagját építtem? A témában való további elmélyedés és a rendelkezésre állás, viszont kőnyen hozzáfűrhethető referenciaanyagok további tanulmányozása talán elvezet a válaszhoz...

Ajánlott irodalom a témához:

-

Chester G. Hearn: George Washington's Schooners: The First American Navy

-

Howard I. Chapelle: The History of American Sailing Ships

Â

Â